

VOLEYBOL BRANŞINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK AÇIDAN ANALİZİ*

Gökhan ÇETİNKAYA **1ABCDE,

¹*İstanbul Okan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, İstanbul, TÜRKİYE*

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu araştırmanın amacı popüler spor dallarından biri olan voleybol branşı üzerine ülkemizde yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçeve dâhilinde analiz edilmesidir. Analizler sonucunda branş özelinde hazırlanan tezlere yönelik tanımlayıcı bilgilerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Yöntem: Nitel temeller üzerine yapılandırılan çalışmamızda Ulusal Tez Merkezi verileri kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi yöntemi ile araştırmanın yapılabilmesi için gerekli veriler toplanmıştır. Çalışma 1980-2021 yılları arasında kapsamaktadır. Voleybol anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda bulunan 41'i doktora, 2'si tıpta uzmanlık ve 268'i yüksek lisans toplam 311 lisansüstü tezin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır. Tezler ayrıntılı bir şekilde taranarak önceden belirlenmiş olan parametrelere göre sınıflandırılmış ve bibliyometrik profil oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik yöntemleri aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bulgular: Tezlerin %65'lik kısmının 2010 ve sonrasında yazıldığı tespit edilmiştir. 10 tezden 3'ü Ankara şehrinde yazılmıştır. Voleybol konusu üzerine lisansüstü tez üretiminde vakıf üniversitelerinin tek haneli oranlarda kaldığı görülmüştür (%6,1). Yazılan dört tezden üçüne erkek öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı izlenmektedir. Yazarların ise %60,1'i erkeklerden oluşmaktadır. Çalışmaların profesyonel sporcuları ve alt yapı sporcularını odağa aldığı görülmektedir. Nitel yapıdaki çalışma sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Tezlerde antrenman, fizyoloji ve psikoloji en çok üzerinde durulan konulardır.

Sonuç: Sonuç olarak son 10 yılda sayıları artan voleybol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin konu zenginliği, örneklem gruplarının çeşitliliği ve kullanılan bilimsel yöntemler yönünden bir takım eksiklikleri tespit edilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu eksikliklerin giderilmesi halinde tezlerin nicelik ve nitelik bakımından kalitelerinin artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Voleybol, lisansüstü eğitim, içerik analizi, bibliyometrik analiz

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON VOLLEYBALL

ABSTRACT

Original Article

Aim: The aim of this research is to analyze the postgraduate theses written in our country on volleyball, one of the popular sports, within the bibliometric framework. As a result of the analyzes, it is aimed to reveal descriptive information about the theses prepared specifically for the branch.

Method: The data of the National Thesis Center was used in our study, which was structured on qualitative foundations. Necessary data were collected to carry out the research with content analysis method. The study covers the years 1980-2021. All 311 postgraduate theses, 41 of which were doctoral, 2 of which were specialization in medicine, and 268 of which were master's, were included in the study. Theses were scanned in detail and classified according to predetermined parameters and a bibliometric profile was created. The data collected within the scope of the research were analyzed through descriptive statistical methods using the SPSS 25.0 program.

Findings: It has been determined that 65% of the theses were written in 2010 and later. 3 out of 10 theses were written in the city of Ankara. It was observed that foundation universities remained at single-digit rates (6.1%) in the production of postgraduate thesis on the subject of volleyball. It is observed that three of the four theses written are supervised by male faculty members. 60.1% of the authors are men. It is seen that the studies focus on professional athletes and infrastructure athletes. It is noteworthy that the number of qualitative studies is low. Training, physiology and psychology are the most emphasized topics in theses.

Conclusion: As a result, some deficiencies have been identified in terms of the richness of the subject, the diversity of the sample groups and the scientific methods used in the postgraduate theses written on volleyball, the number of which has increased in the last 10 years. It is thought that the quality of theses in terms of quantity and quality will increase if these deficiencies are eliminated in future studies.

Keywords: Volleyball, postgraduate education, content analysis, bibliometric analysis

* Bu çalışma 3. Uluslararası Atletik Performans ve Sporda Sağlık Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

**Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Gökhan Çetinkaya, gokhan.cetinkaya@pkan.edu.tr

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Voleybol 1895 yılından bu yana oynanan popüler bir spor dalıdır (Giddens ve Giddens, 2005). Voleybolun mucidi William G. Morgan, “herkese uygun bir oyun” stratejisiyle sporu tüm dünyada oynanır hale getirmeyi amaçlamıştır (Uluöz, 2019). 1947 yılında aynı strateji doğrultusunda kurulan Uluslararası Voleybol Federasyonu (Fédération Internationale de Volleyball), “voleybolu dünyanın 1 numaralı aile sporu eğlencesi yapmak” vizyonu ile faaliyet göstermektedir ve bugün 222 üye federasyona sahiptir (FIVB, 2021). Dünyanın neredeyse her köşesine yayılan küresel voleybol pazarının 2020 rakamlarıyla değeri 263.8M USD olarak gerçekleşmiştir (WBOC, 2021).

“Lisansüstü eğitim bir bilgi alanında derinlemesine çalışarak, lisans eğitiminden daha üst seviyede bilgi ve etkinliğe sahip olan yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programlarıdır” (Köksalan ve ark., 2010). Bu programların akademik çıktısı olarak adlandırabileceğimiz tezler, lisansüstü düzeyde eğitim gören öğrencilerin, akademik yönden gelişimlerine önemli katkılarda bulunan ve literatüre çeşitlilik katan çalışmalardır (Akman ve Çetinkaya, 2021). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (2020), verilerine göre ülkemizde sadece 2019 yılında tam 75.458 lisansüstü tez çalışması tamamlanmıştır. Bugüne kadar spor konulu yazılan tezlerin sayısı ise 9.254’dür (Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, 2021).

Bu araştırmanın amacı, popüler spor dallarından biri olan voleybol branşı üzerine ülkemizde yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçeve dâhilinde analiz edilmesidir. Araştırmanın problem cümlesi ise “Voleybol konulu lisansüstü tezler nitelik ve nicelik yönünden akademik alana katkı sağlayabilecek yeterli özelliklere sahip midir?” şeklinde oluşturulmuştur.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz “belirli bir alanda belirli bir dönemde ve belirli bir bölgede kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analizidir” (Ulakbim, 2021). Bibliyometrik analiz yönteminde, araştırma alanına yönelik yayımlanan bilimsel çalışmalar incelenerek, verilerin niceliksel analizi yapılmaktadır (Bayram, 2021).

2.2. Araştırma Grubu

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “voleybol” anahtar kelimesi taranmıştır. Yapılan tarama, voleybol konulu ilgili ilk tezin yayımlandığı 1980 yılı ile çalışmanın yapıldığı 2021 yılı Eylül ayı sonuna kadar olan dönemi kapsamaktadır. Araştırmaya, voleybol konulu bulunan 41’i doktora, 2’si tıpta uzmanlık ve 268’i yüksek lisans olmak üzere toplam 311 lisansüstü tezin tamamı dâhil edilmiştir. Anahtar kelime ile ulaşılamayan tezler çalışmanın en önemli sınırlılığını oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak yazar tarafından bibliyometrik çerçeveyi oluşturan parametreler esas alınarak hazırlanan ve 18 başlıktan oluşan “Tez Bilgi Formu” kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

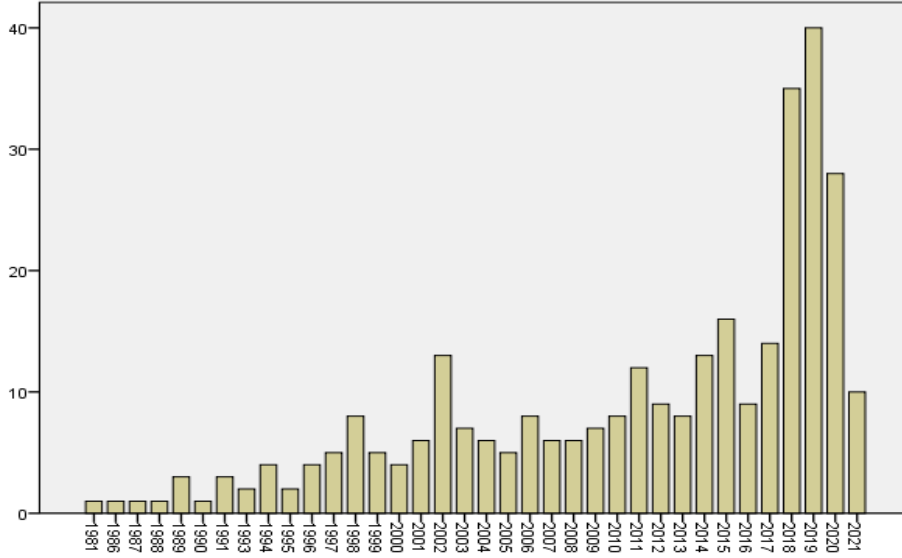
Çalışmaya dahil edilen tüm tezler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Önceden hazırlanan Tez Bilgi Formu aracılığıyla veri seti oluşturulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik yöntemleri aracılığıyla analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Şekil 1. Tezlerin Yıl Değişkenine Göre Dağılımı

Voleybol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yıl değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. 2019 yılı 40 tez ile en çok tez üretilen yıl olmuştur (%12,9). 2018 yılı ise 35 tez ile çok tezin yazıldığı bir diğer yıldır (%11,3). Veri taramaları 1 Eylül 2021 itibarıyla tamamlandığından 2021 yılı rakamları net değildir.

Tablo 1. Tezlerin Dönem ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Dönem	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
1980-1989	2 0,6%	0 0,0%	5 1,6%	7 2,3%
1990-1999	2 0,6%	0 0,0%	32 10,3%	34 10,9%
2000-2009	7 2,3%	2 0,6%	59 19,0%	68 21,9%
2010 ve sonrası	30 9,6%	0 0,0%	172 55,3%	202 65,0%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin dönem ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. 2000 öncesi 4'ü doktora ve 37'si adet yüksek lisans olmak üzere toplam 41 tez, 2000 ve sonrası ise 37'si doktora, 2'si tıpta uzmanlık ve 231'i yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 270 tezin yazıldığı görülmektedir. Ayrıca, tezlerin %65'inin 2010 sonrası yazıldığı izlenmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Branş ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Branş	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Basketbol	55	2	341	398
	13,8%	0,5%	85,7%	17,2%
Futbol	242	15	1188	1445
	16,8%	1,0%	82,2%	62,4%
Hentbol	28	2	130	160
	17,5%	1,3%	81,2%	6,9%
Voleybol	41	2	268	311
	13,2%	0,6%	86,2%	13,5%
Toplam	366	21	1927	2314
	15,8%	0,9%	83,3%	100,0%

Popüler takım sporları üzerine yazılan lisansüstü tezlerin branş ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Branş isimleri anahtar kelime olarak yazılmış ve tez sayıları tespit edilmiştir. Futbol konulu tezlerin sayısı (1445) diğer üç branşın toplamından daha fazladır (%62,4). Diğer branşların oran dağılımı ise şöyledir; basketbol (%17,2), voleybol (%13,5), hentbol (%6,9). Yüksek lisans tezleri %83,3'lük oranla en çok yazılan tez türüdür. Kalan tezlerin %15,8'i doktora %0,9'u ise tıpta uzmanlık tezleridir. Branşlar ve tez türlerine birlikte bakıldığında ise oransal olarak tezlerin genel dağılımının normallik sergilediği görülmektedir.

Tablo 3. Tezlerin Cinsiyet Değişkenlerine Göre Dağılımı

Yazar Cinsiyet	Erkek Danışman	Kadın Danışman	Toplam
Erkek Yazar	149	38	187
	47,9%	12,2%	60,1%
Kadın Yazar	88	36	124
	28,3%	11,6%	39,9%
Toplam	237	74	311
	76,2%	23,8%	100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin yazar cinsiyeti ve danışman cinsiyeti değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Yazarların %60,1'i erkek, %39,9'u kadındır. Danışmanlar da ise erkeklerin oranı %76,2, kadınların oranı %23,8 olarak bulunmuştur. En çok tez yazılan cinsiyet eşleşmesinin erkek yazar & erkek danışman olduğu bulgulanmıştır (%47,9).

Tablo 4. Tezlerin Danışman Unvanı ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Unvan	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Dr.	0	0	2	2
	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%
Dr. Öğretim Üyesi	6	0	122	128
	1,9%	0,0%	39,2%	41,2%
Doç. Dr.	9	1	71	81
	2,9%	0,3%	22,8%	26,0%
Unvan	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
	26	1	73	100
Prof. Dr.	8,4%	0,3%	23,5%	32,2%
	41	2	268	311
Toplam	13,2%	0,6%	86,2%	100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin danışman unvanı ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Doktora tezlerinde Prof. Dr. (%63,42) unvanlı öğretim üyelerinin, yüksek lisans tezlerinde ise Dr. Öğretim Üyesi unvanlı öğretim üyelerinin daha fazla danışmanlık yaptığı izlenmektedir (%45,52).

Tablo 5. Tezlerin Dil ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Dil	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
İngilizce	1 0,3%	0 0,0%	12 3,9%	13 4,2%
Türkçe	40 12,9%	2 0,6%	256 82,3%	298 95,8%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin dil ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Tezlerine %95,8'i Türkçe, %4,2'si ise İngilizce dilinde yazılmıştır. İngilizce tezlerin tamamına yakınının yüksek lisans tezlerinde toplandığı görülmektedir (%92,3).

Tablo 6. Tezlerin Bölge ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Bölge	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Akdeniz	1 0,3%	0 0,0%	13 4,2%	14 4,5%
Doğu Anadolu	1 0,3%	0 0,0%	17 5,5%	18 5,8%
Ege	3 1,0%	1 0,3%	40 12,9%	44 14,1%
Güneydoğu Anadolu	0 0,0%	0 0,0%	9 2,9%	9 2,9%
İç Anadolu	22 7,1%	1 0,3%	113 36,3%	136 43,7%
Karadeniz	4 1,3%	0 0,0%	20 6,4%	24 7,7%
Marmara	9 2,9%	0 0,0%	56 18,0%	65 20,9%
Yurt Dışı	1 0,3%	0 0,0%	0 0,0%	1 0,3%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin coğrafi bölge ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Tezlerin %43,7'sinin İç Anadolu'da yazıldığı tespit edilmiştir. Diğer bölgelerin tez yazma sayılarının yüksekliğine göre sıralaması ise şöyledir; Marmara, (%20,9), Ege (%14,1), Karadeniz (%7,7), Doğu Anadolu (%5,8), Akdeniz (%4,5), Güneydoğu Anadolu (%2,9), Yurt dışı (%0,3).

Tablo 7. Tezlerin Enstitü ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Enstitü	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Bilinmiyor	1 0,3%	0 0,0%	0 0,0%	1 0,3%
Eğitim Bilimleri	5 1,6%	0 0,0%	16 5,1%	21 6,8%
Fen Bilimleri	1 0,3%	0 0,0%	2 0,6%	3 1,0%
Lisansüstü Eğitim	0 0,0%	0 0,0%	4 1,3%	4 1,3%
Sağlık Bilimleri	32 10,3%	0 0,0%	205 65,9%	237 76,2%
Sosyal Bilimler	2 0,6%	0 0,0%	41 13,2%	43 13,8%
Tıp	0 0,0%	2 0,6%	0 0,0%	2 0,6%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin enstitü ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Tezlerin enstitülere göre dağılımı incelendiğinde Sağlık Bilimleri'nin %76,2 oranı ile başı çektiği görülmektedir. Diğer enstitülerin tez yazma sayılarının yüksekliğine göre sıralaması ise şöyledir; Sosyal Bilimler (%13,8), Eğitim Bilimleri (%6,8), Lisansüstü Eğitim (%1,3), Fen Bilimleri (%1,0), Tıp (%0,6).

Tablo 8. Tezlerin Sayfa Sayısı ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
50'den az	1 0,3%	0 0,0%	14 4,5%	15 4,8%
50-99	15 4,8%	2 0,6%	195 62,7%	212 68,2%
100-149	15 4,8%	0 0,0%	41 13,2%	56 18,0%
150-199	4 1,3%	0 0,0%	11 3,5%	15 4,8%
200-249	1 0,3%	0 0,0%	6 1,9%	7 2,3%
250'den fazla	5 1,6%	0 0,0%	1 0,3%	6 1,9%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin sayfa sayısı ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Tezlerin büyük bir çoğunluğunun 50-99 sayfa arasında yazıldığı görülmektedir (%68,2). Sayfa sayısı aritmetik ortalama değeri ise 93,94 olarak bulunmuştur.

Tablo 9. Tezlerin Araştırma Yöntemi ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Nicel	30 9,6%	2 0,6%	238 76,5%	270 86,8%
Nitel	11 3,5%	0 0,0%	30 9,6%	41 13,2%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin araştırma yöntemi ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Çalışmaların %86,8'inin nicel, %13,2'sinin ise nitel yöntemler ağırlıklı çalışmalar olduğu tespit edilmiştir (%54,3).

Tablo 10. Tezlerin İl ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

İl	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Ankara	21 6,8%	1 0,3%	70 22,5%	92 29,6%
Diğer (30)	5 1,6%	0 0,0%	59 19,0%	64 20,6%
Elazığ	0 0,0%	0 0,0%	7 2,3%	7 2,3%
Isparta	0 0,0%	0 0,0%	6 1,9%	6 1,9%
İstanbul	6 1,9%	0 0,0%	40 12,9%	46 14,8%
İzmir	1 0,3%	1 0,3%	13 4,2%	15 4,8%
Kayseri	0 0,0%	0 0,0%	6 1,9%	6 1,9%
Kırıkkale	0 0,0%	0 0,0%	6 1,9%	6 1,9%
Kocaeli	3 1,0%	0 0,0%	7 2,3%	10 3,2%
Konya	0 0,0%	0 0,0%	14 4,5%	14 4,5%
Kütahya	0 0,0%	0 0,0%	9 2,9%	9 2,9%
Manisa	2 0,6%	0 0,0%	4 1,3%	6 1,9%
Niğde	0 0,0%	0 0,0%	7 2,3%	7 2,3%
Sakarya	0 0,0%	0 0,0%	5 1,6%	5 1,6%
Samsun	2 0,6%	0 0,0%	9 2,9%	11 3,5%
Van	1 0,3%	0 0,0%	6 1,9%	7 2,3%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin il ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Ankara 92 çalışma ile en çok tezin yazıldığı ildir (%29,6). İstanbul (%14,8), İzmir (%4,8), Konya (%4,5), Samsun (%3,5), Kocaeli (%3,2) çok tez yazılan diğer illerdir. Doktora tezlerinin yarısından fazlası Ankara'da yazılmıştır (%51,2).

Tablo 11. Tezlerin Üniversite ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Üniversite	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Ankara	2 0,6%	0 0,0%	10 3,2%	12 3,9%
Diğer (52)	9 2,9%	1 0,3%	151 48,6%	161 51,8%
Ege	1 0,3%	0 0,0%	11 3,5%	12 3,9%
Gazi	16 5,1%	1 0,3%	30 9,6%	47 15,1%
Hacettepe	2 0,6%	0 0,0%	19 6,1%	21 6,8%
Kocaeli	3 1,0%	0 0,0%	7 2,3%	10 3,2%
Marmara	6 1,9%	0 0,0%	17 5,5%	23 7,4%
Ondokuz Mayıs	2 0,6%	0 0,0%	9 2,9%	11 3,5%
Selçuk	0 0,0%	0 0,0%	14 4,5%	14 4,5%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin üniversite ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Voleybol üzerine 60 farklı üniversitede tez yazılmıştır. 47 tez ile en çok üretim yapılan üniversite Gazi Üniversitesi'dir (%15,1). Marmara Üniversitesi (%7,4) ve Hacettepe Üniversitesi (%6,8) yüksek sayıda tez üretilen diğer üniversitelerdir.

Tablo 12. Tezlerin Örneklem Grubu ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Örneklem Grubu	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Altyapı	5 1,6%	0 0,0%	67 21,5%	72 23,2%
Amatör	3 1,0%	0 0,0%	24 7,7%	27 8,7%
Diğer (8)	5 1,6%	1 0,3%	29 9,3%	35 11,3%
Profesyonel	11 3,5%	1 0,3%	77 24,8%	89 28,6%
Karma	7 2,3%	0 0,0%	27 8,7%	34 10,9%
Okul	6 1,9%	0 0,0%	23 7,4%	29 9,3%
Örneklem Grubu	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam

Üniversite	4 1,3%	0 0,0%	21 6,8%	25 8,0%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin örneklem grubu ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. En yüksek sayıda çalışma profesyonel sporcular üzerinde yapılmıştır (%28,6). Altyapı %23,2 ile üzerine çok çalışmanın yapıldığı diğer örneklem grubu olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 13. Tezlerin Örneklem Sayısı ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
0	6 1,9%	0 0,0%	22 7,1%	28 9,0%
50'den az	21 6,8%	2 0,6%	141 45,3%	164 52,7%
50-99	5 1,6%	0 0,0%	47 15,1%	52 16,7%
100-149	4 1,3%	0 0,0%	24 7,7%	28 9,0%
150-199	2 0,6%	0 0,0%	12 3,9%	14 4,5%
200-249	1 0,3%	0 0,0%	7 2,3%	8 2,6%
250'den fazla	2 0,6%	0 0,0%	15 4,8%	17 5,5%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin örneklem sayısı ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Çalışmaların yarısından fazlası (%52,7) 50'den az sayıda örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem sayısı aritmetik ortalama değeri ise 76,58 olarak bulunmuştur.

Tablo 14. Tezlerin Konu ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Konu	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Antrenman	14 4,5%	1 0,3%	104 33,4%	119 38,3%
Beslenme	2 0,6%	0 0,0%	9 2,9%	11 3,5%
Diğer (13)	6 1,9%	0 0,0%	39 12,5%	45 14,5%
Eğitim	5 1,6%	0 0,0%	8 2,6%	13 4,2%
Fizyoloji	3 1,0%	1 0,3%	30 9,6%	34 10,9%
Psikoloji	1 0,3%	0 0,0%	40 12,9%	41 13,2%

Konu	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Teknik Taktik	7 2,3%	0 0,0%	12 3,9%	19 6,1%
Yönetim	3 1,0%	0 0,0%	26 8,4%	29 9,3%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin konu ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. Çalışmaların %38,3'ünün antrenman konusuna eğildiği görülmektedir. Diğer çok işlenen konular şöyledir; psikoloji (%13,2), fizyoloji (%10,9), yönetim (%9,3), teknik-taktik (%6,1).

Tablo 15. Tezlerin Anabilim Dalı ve Tür Değişkenlerine Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Yüksek Lisans	Toplam
Anatomi	3 1,0%	0 0,0%	3 1,0%	6 1,9%
Antrenörlük Eğitimi	1 0,3%	0 0,0%	21 6,8%	22 7,1%
Beden Eğitimi ve Spor	28 9,0%	0 0,0%	141 45,3%	169 54,3%
Beslenme ve Diyetetik	1 0,3%	0 0,0%	5 1,6%	6 1,9%
Diğer (10)	4 1,3%	1 0,3%	29 9,3%	34 10,9%
Eğitim Bilimleri	1 0,3%	0 0,0%	4 1,3%	5 1,6%
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	1 0,3%	1 0,3%	16 5,1%	18 5,8%
Hareket ve Antrenman	0 0,0%	0 0,0%	17 5,5%	17 5,5%
Spor Bilimleri	1 0,3%	0 0,0%	12 3,9%	13 4,2%
Spor Fizyoterapistliği	0 0,0%	0 0,0%	9 2,9%	9 2,9%
Spor Yönetimi	1 0,3%	0 0,0%	6 1,9%	7 2,3%
Sporda Psiko-Sosyal Alanlar	0 0,0%	0 0,0%	5 1,6%	5 1,6%
Toplam	41 13,2%	2 0,6%	268 86,2%	311 100,0%

Voleybol konulu lisansüstü tezlerin anabilim dalı ve tez türü değişkenlerine göre dağılımı yer almaktadır. 21 farklı anabilim dalında konu üzerine tez yazıldığı izlenmektedir. Tezlerin yarısından fazlası beden eğitimi ve spor anabilim dalında yazılmıştır (%54,3).

4. TARTIŞMA

Araştırmamızda popüler takım sporlarından biri olan voleybol üzerine yazılmış lisansüstü tezler bibliyometrik çerçevede incelenmiştir. 1980 ve 2021 yılları Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi veri tabanında “voleybol” anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda bulunan 311 tez analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar özetle şöyledir;

2010 yılı ve sonrasında voleybol üzerine yazılan tezlerin sayısında majör bir artış tespit edilmiştir. Bu süreçte kadınlar kategorisinde CEV Şampiyonlar Ligi şampiyonluğu altı kez ülkemiz kulüpleri tarafından kazanılmıştır (CEV Champions League, 2022). En yüksek tez sayısına 40 tez ile 2019 yılında ulaşıldığı görülmektedir. Ülkemizde voleybol sporunda sportif başarıların yaşandığı yıllarda tez çalışmalarının sayısında da artış göze çarpmaktadır (TVF, 2021).

Tezlerin yazar cinsiyeti ve danışman cinsiyeti değişkenlerine göre dağılımı incelendiğinde baskın eşleşmenin erkek yazar & erkek danışman şeklinde olduğu bulgulanmıştır (%47,9). Kadınlar kategorisinde Türkiye FIVB sıralamasında dördüncü sıraya kadar yükselmiş ve ülkemiz adına takım sporlarında elde edilen en yüksek dereceyi yakalamıştır (FIVB, 2020). Kadınlar kategorisinde elde edilen üstün başarılar karşın voleybol sporu üzerine yapılan çalışmalarda elde edilen kadın yazar ve danışman sayılarının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Veriler, kadın akademisyen ve öğrencilerin alana katkısı artırılmasının bir gereklilik olduğu sonucuna işaret etmektedir.

İl bazlı tez sayıları ele alındığında Ankara'nın yüksek etkinliği izlenmektedir (%29,6). Gazi Üniversitesi, 16'sı doktora ve 31'i yüksek lisans olmak üzere toplam 47 tez çalışması ile en çok voleybol konulu tezin üretildiği üniversite olmuştur. Bu sonuçlar spor konulu diğer bibliyometrik çalışmalarda çoğunlukla elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir (Akman ve Çetinkaya, 2021; Ayar ve Koç, 2018; Aydın, 2020; Çetinkaya, 2012). Bazı çalışmalarda ise Marmara Üniversitesi'nin öne çıktığı görülmektedir (Büyükergün, 2020; Kuter ve Öztürk, 2012).

Voleybol konulu lisansüstü tezlerde nicel çalışma yöntemleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır (%86,8). Çalışmaların önemli bir kısmında antrenman başlığının incelendiği görülmektedir (%38,3). Örneklem grubu olarak ise profesyonel sporcular (%28,6) ve alt yapı sporcularına (%23,2) odaklanıldığı izlenmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak voleybol üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin genel anlamda alana belirli bir ölçüde katkı sağlayabilecek nitelik ve niceliklere sahip olduğu değerlendirilmiştir. Buna karşın; konu zenginliği, örneklem gruplarının çeşitliliği ve kullanılan bilimsel yöntemler yönünden bir takım eksiklikler tespit edilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu eksikliklerin giderilmesine odaklanılması halinde, nicelik ve nitelik bakımından tezlerin kalitelerinin artacağı düşünülmektedir.

Ayrıca kadınların voleybol üstüne bilimsel çalışmalara daha fazla yöneltilmesinin, kadınlar kategorisinde önemli başarılar elde ettiğimiz voleybol sporuna bilimsel çevrelerin ve kamuoyunun dikkatinin daha fazla çekilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Yazar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Bibliyometrik bir çalışma olduğundan etik kurulu raporuna ihtiyaç duyulmamıştır.*

Bilgilendirilmiş Onam: *Bibliyometrik bir çalışma olduğundan onam söz konusu değildir.*

7. KAYNAKÇA

- Akman, Z., & Çetinkaya, G. (2021).** Türkiye’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42.
- Ayar, H., & Koç, M. C. (2018).** 1980-2018 yılları arası Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 96-107.
- Aydiner, A. (2020).** 1985-2018 yılları arası Türkiye’de basketbol branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Sport Science Student Studies*, 2(1), 60-71.
- Bayram, A. (2021).** Pygmalion konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. 4th International Economics, Business and Social Sciences Congress. Kahramanmaraş, Turkey.
- Büyükgün, A. (2020).** 1990-2018 yılları arası Türkiye’de tenis branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 20-29.
- CEV Champions League Volley. (2022).** History. Retrieved from <https://championsleague.cev.eu/en/history/#women>
- Çetinkaya, G. (2011).** Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi; 1985-2010 Dönemi. *Sport Sciences*, 6(1), 13-24.
- FIVB. (2020).** Rankings. Retrieved from <https://www.fivb.com/en/volleyball/rankings>
- FIVB. (2021).** The federation. Retrieved from <https://www.fivb.com/en/thefivb/structure>
- Giddens, S., & Giddens, O. (2005).** Volleyball: rules, tips, strategy, and safety. The Rosen Publishing Group.
- Köksalan, B., İter, İ., & Görmez, E. (2010).** Sınıf öğretmenleri adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 277-299.
- Kuter, F. Ö., & Öztürk, Y. (2012).** Türkiye’de raket sporları alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sport Sciences*, 7(2), 46-58.
- TVF. (2021).** Milli takımlar. Retrieved from <https://www.tvf.org.tr>
- Ulakbim. (2021).** Bibliyometrik analiz. Retrieved from <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular>
- Uluöz, E. (2019).** Tarihsel bir araştırma: 1895'den günümüze rekreasyonel bir spor dalı olarak voleybolun gelişimi. A. Öztürk, E. Karaçar, & O. Yılmaz (Eds.), *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı-2.Cilt içinde* (ss. 113-134). Çizgi Kitabevi Yayınları.
- WBOC. (2021).** Global volleyball market size. Retrieved from <https://www.wboc.com/story/44241349>
- Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (2020).** Yıllara göre lisansüstü tez istatistikleri. Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/IstatistikBilgiler?islem=2>
- Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (2021).** Detaylı tez tarama. Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>

Extended Summary

Introduction

The aim of this research is to analyze the postgraduate theses written in our country on volleyball, one of the popular sports, within the bibliometric framework. As a result of the analyzes, it is aimed to reveal descriptive information about the theses prepared specifically for the branch.

Method

The bibliometric analysis method was used in the research. Bibliometric analysis is “the numerical analysis of the publications produced by individuals or institutions in a certain area, in a certain period and in a certain region, and the relations between these publications” (Ulakbim, 2021). In the bibliometric analysis method, the scientific studies published for the research area are examined and quantitative analysis of the data is performed (Bayram, 2021). The keyword "volleyball" was searched in the database of the Council of Higher Education National Thesis Center. The survey covers the period between 1980, when the first thesis on volleyball was published, and until the end of September 2021, when the study was conducted. All 311 postgraduate theses on volleyball, 41 of which were doctoral, 2 were specialization in medicine, and 268 were master's, were included in the study. Theses that cannot be reached with a keyword are the most important limitation of the study. As a data collection tool, the "Thesis Information Form", which was prepared by the author on the basis of the parameters forming the bibliometric framework and consisting of 18 titles, was used. All theses included in the study were examined in detail. The data set was created through the previously prepared Thesis Information Form. The data collected within the scope of the research were analyzed through descriptive statistical methods using the SPSS 25.0 program.

Findings, Discussion and Results

In our research, postgraduate theses on volleyball, one of the popular team sports, were examined in a bibliometric framework. 311 theses found as a result of the search made with the keyword "volleyball" in the Thesis Center database of the Council of Higher Education were analyzed. The results obtained as a result of the study are as follows; A major increase was detected in the number of theses written on volleyball in 2010 and after. It is seen that the highest number of theses was reached in 2019 with 40 theses. In our country, an increase in the number of thesis studies is observed in the years when sportive successes in volleyball are experienced (TVF, 2021). When the distribution of the theses according to the gender of the author and gender of the advisor was examined, it was found that the dominant match was male author & male consultant (47.9%). It is thought that the number of women writers and consultants obtained in studies on volleyball, which is more successful in the category of women, is insufficient (FIVB, 2020). Considering the number of province-based theses, Ankara's high efficiency is observed (29.6%). Gazi University became the university where the most volleyball thesis was produced, with a total of 47 theses, 16 of which were doctoral and 31 master's. These results are similar to the results mostly obtained in other bibliometric studies on sports (Akman and Çetinkaya, 2021; Ayar and Koç, 2018; Aydın, 2020; Çetinkaya, 2012). In some studies, it is seen that Marmara University stands out (Büyükgün, 2020; Kuter & Öztürk, 2012). Quantitative study methods were mainly used in postgraduate theses on volleyball (86.8%). It is

seen that the training title was examined in a significant part of the studies (38.3%). As the sample group, it is observed that professional athletes (28.6%) and infrastructure athletes (23.2%) are focused on. Based on the findings obtained in the research, it has been evaluated that the postgraduate theses on volleyball have the qualities and quantities that can contribute to the field to a certain extent in general. Despite that; Some deficiencies have been identified in terms of the richness of the subject, the diversity of the sample groups and the scientific methods used. If future studies focus on eliminating these deficiencies, it is thought that the quality of theses will increase in terms of quantity and quality.

How to cite: Cetinkaya, G. (2022). A Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Volleyball. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 4(2), 1-15. Doi: 10.52272/srad.1180179